

протидію законному вирішенню справи. На нашу думку, неможливість виконання приводу підозрюваного, обвинуваченого є достатньою підставою для оголошення такої особи в розшук і пропонуємо ч. 1 ст. 281 КПК України викласти таким чином: «Якщо під час досудового розслідування місцезнаходження підозрюваного невідоме і ухвалу про здійснення його приводу виконати виявилось неможливим, то слідчий, прокурор оголошує розшук цього підозрюваного».

Список використаних джерел:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар : у 2 т. Т. 1 / О. М. Бандурка, Є. М. Блажівський, Є. П. Бурдоль та ін. ; за заг. ред. В. Я. Тація, В. П. Пшонки, А. В. Портнова. – Х. : Право, 2012. – 768 с.

2. Конституція України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.

3. Кримінальний процесуальний кодекс України. Прийнятий 13 квітня 2012 р. // Голос України. – 2012. – № 90-91. – 19 травня.

Удовенко Ж. В.,

*кандидат юридичних наук, доцент,
професор кафедри криміналістичних експертиз
навчально-наукового інституту підготовки фахівців
для експертно-криміналістичних підрозділів
Національна академія внутрішніх справ*

ПРАВОВІ АСПЕКТИ ОСОБИСТОГО І СІМЕЙНОГО ЖИТТЯ

Розділ II Конституції України присвячений правам та свободам людини і громадянина. Визнання людини, її права і свободи є вищою цінністю. Ці права належать кожному від народження.

Конституція виходить з визнання основних прав і свобод людини невідчужуваними і непорушними (ст.21), та недопустимості їх обмеження. У ній вказується (ч. 3 ст.22), що в Україні при прийнятті нових законів або внесенні змін до чинних законів не допускається звуження змісту та обсягу існуючих прав і свобод. У ст. 64 Конституції встановлюється, що права і свободи людини і громадянина не можуть бути обмежені, крім випадків, передбачених Конституцією України.

Закріплені в Конституції України права і свободи можуть бути розділені на три основні групи: особисті, політичні і соціально-економічні.

Особисті права і свободи належать кожній людині. Право на невтручання в особисте і сімейне життя, гарантоване ст.32 Конституції України, означає надану людині і гарантовану державою можливість контролювати інформацію про себе, перешкоджати розголошуванню відомостей особистого, інтимного характеру. Воно забезпечує громадянину можливість знаходитися поза службою, роботою,

суспільним оточенням в стані незалежності від держави і суспільства, а також юридичних гарантій невтручання в реалізацію цього права; виражається в свободі спілкування між людьми в неформальній обстановці, в сферах сімейного життя родинних і дружніх зв'язків, інтимних і інших особистих стосунків, симпатій і антипатій. Образ думок, політичний і соціальний світогляд, захоплення і творчість також відносяться до проявів особистого і сімейного життя.

Предметом особистої і сімейної таємниці є біографічні відомості; дані про стан здоров'я, про вчинені правопорушення, філософські, релігійні, політичні погляди і переконання, майнове положення, професійні заняття, про стосунки в сім'ї тощо. До особистих таємниць відносяться також таємниця спілкування і творчості, таємниця інтимних взаємин, таємниця житла, щоденників, особистих паперів. Кожна особа сама визначає межі такої таємниці.

Відомості про вчинені особою правопорушення або інша інформація, що має значення для вирішення питання про відповідальність, не підлягають охороні як особиста або сімейна таємниця. Проте при цьому ні особа, яка володіє таємницею, ні її близькі родичі не можуть бути примушені до її розкриття, а необхідні для правосуддя відомості повинні бути з'ясовані шляхом використання процесуальних можливостей.

Причини, що примушують людину тримати в таємниці певні відомості індивідуального буття, кореняться в соціально-психологічній сфері. Перш за все - це відчуття сорому, людина прагне зберегти від сторонніх якісь сторони свого життя. Ще існують в свідомості людей етичні постулати відносно приховування певних сторін індивідуального буття, що мають і прагматичну сторону: їх розголошення може завдати реального збитку людині, поставити під сумнів її репутацію.

Особисті документи - листи (офіційні і приватні), щоденники, записники, календарі з позначками, зошити і окремі листи паперу із записами, замітками, що належать конкретній особі. Особисті документи відображають приватне життя людини, її думки, надії, відношення до інших людей, факти з її життя, розповідження яких дана особа не бажає.

Невтручання в особисте і сімейне життя означає заборону для держави, її органів і посадових осіб втручатися в особисте життя громадян, право останніх на свої особисті і сімейні таємниці, наявність правових механізмів і гарантій захисту своєї честі і гідності від всіх посягань на вказані соціальні блага.

Як юридична категорія право на невтручання в особисте і сімейне життя забезпечує громадянинові можливість знаходитися поза службою, поза виробничою обстановкою в стані незалежності від держави і суспільства, а також юридичних гарантій невтручання в реалізацію цього права. Невтручання в особисте і сімейне життя - один з елементів правового статусу громадянина.

Особисте і сімейне життя можна визначити як фізичну і духовну сферу, яка контролюється самим індивідом, тобто вільну від зовнішнього втручання. Законодавство не може втручатися в цю сферу, воно покликане захищати її від будь-якого незаконного втручання. Іншими словами, в поняття «особисте і сімейне життя» включається та область життєдіяльності людини, яка відноситься

до окремої особи, стосується лише її і не підлягає контролю з боку суспільства і держави, якщо вона носить не протиправний характер.

Невтручання в особисте і сімейне життя піддається окремим, передбаченим законом обмеженням відносно осіб, які працюють на режимних об'єктах, що мають доступ до державної таємниці, неповнолітніх і осіб з психічними відхиленнями; осіб, страждаючих тяжкими інфекційними захворюваннями; осіб, що тримаються під вартою, що відбувають покарання в місцях позбавлення волі або знаходяться після звільнення під адміністративним наглядом.

Все вищевикладене дозволяє прийти до висновку, що таємниця приватного життя складається з безлічі структурних елементів (свобода і особиста недоторканість, особиста і сімейна таємниця, конфіденційна інформація про особисті дані і т.д.) і відноситься до об'єктів охорони кримінального процесуального законодавства.

*Хахуцяк О. Ю.,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри досудового розслідування
навчально-наукового інституту підготовки
фахівців для підрозділів слідства
та кримінальної міліції
Національної академії внутрішніх справ*

СПЕЦІАЛЬНО УПОВНОВАЖЕНІ СУБ'ЄКТИ У ПРОВАДЖЕННЯХ ЩОДО НЕПОВНОЛІТНІХ

У прийнятому в 2012 р. новому Кримінальному процесуальному кодексі України (далі – КПК України) зроблено значний позитивний крок у сфері кримінальної юстиції щодо неповнолітніх. Це зумовило і прийняття низки законодавчих актів щодо діяльності працівників слідства, прокуратури та суду.

Так, уперше за роки незалежності України законодавець вказує, що суб'єкти, які провадять розслідування у кримінальних провадженнях щодо неповнолітніх, мають відповідати певним вимогам, для забезпечення законності, обґрунтованості та ефективності кожного прийнятого рішення щодо дитини, яка потрапила у конфлікт із законом.

Зокрема, у ч. 2 ст. 484 КПК України зазначається, що кримінальне провадження щодо неповнолітньої особи, у тому числі, якщо кримінальне провадження здійснюється щодо декількох осіб, хоча б одна з яких є неповнолітньою, здійснюється слідчим, який спеціально уповноважений керівником органу досудового розслідування на здійснення досудових розслідувань щодо неповнолітніх. Під час кримінального провадження щодо неповнолітнього, у тому числі під час провадження щодо застосування примусових заходів виховного характеру, слідчий, прокурор, слідчий суддя, суд та всі інші особи, що беруть у ньому участь, зобов'язані здійснювати